

معاون وزیر نفت از تصمیم‌های راهبردی می‌گوید که صنعت پیشران کشور را ساخت

ماهشهر تا عسلویه؛ یک مدیریت ملی

صنعت پتروشیمی ایران، یکی از معدود بخش‌های اقتصادی کشور است که مسیر رشد و بلوغ خود را نه در شرایط عادی، بلکه در بستر بحران‌ها، محدودیت‌ها و تصمیم‌های بزرگ تاریخی پیموده است. صنعتی که از سال‌های آغازین شکل‌گیری، همواره در متن تحولات سیاسی، اقتصادی و حتی امنیتی کشور حضور داشته و توانسته است نقش خود را به‌عنوان پیشران تولید، ارزآوری و توسعه صنعتی حفظ کند. امروز، در شرایطی که اقتصاد ایران بیش از هر زمان دیگری به پایداری تولید، تکمیل زنجیره ارزش و مدیریت هوشمند منابع انرژی نیاز دارد، بازخوانی تجربه‌ها و نگاه مدیران ارشد این صنعت اهمیتی دوچندان یافته است. **حسن عباس‌زاده**، معاون وزیر نفت و مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی، از مدیرانی است که مسیر حرفه‌ای او با تجربه زیسته صنعت گره خورده است؛ از اولین مواجهه دانشجویی با مجتمع‌های عظیم پتروشیمی در ماهشهر تا پذیرش مسئولیت‌های مدیریتی در حساس‌ترین مقاطع تاریخی کشور. روایت او، صرفاً شرح یک مسیر شغلی نیست، بلکه بازتابی از تحولات صنعت پتروشیمی در سه دهه گذشته است؛ صنعتی که از وابستگی به خارج، به اتکا به توان داخلی رسید و از تولید محصولات پایه، به سمت تکمیل زنجیره ارزش حرکت کرده است.

عباس‌زاده در گفت‌وگو با «ایران» با نگاهی ترکیبی از خاطره، تحلیل و تجربه مدیریتی به پرسش‌هایی درباره تصمیم‌های راهبردی صنعت پتروشیمی، تأثیر تحریم‌ها بر بلوغ فنی، نقش این صنعت در تأمین نیازهای داخلی و ارزآوری کشور و مسئولیت مدیران نسل جدید پاسخ می‌دهد. همچنین روایت او از تصمیم‌گیری در شرایط ملتهب و بحرانی، تصویری روشن از پیچیدگی مدیریت در صنعتی راهبردی ارائه می‌کند. گفت‌وگوی پیش‌رو تلاشی است برای ثبت بخشی از تاریخ شفاهی صنعت پتروشیمی ایران و همزمان، نگاهی به آینده‌ای که این صنعت می‌تواند با تکیه بر سرمایه انسانی، دانش بومی و تصمیم‌های درست، در اقتصاد کشور رقم بزند.

صادرات در نظر بگیریم، می‌توان گفت در هر دو حوزه به جایگاه مناسبی رسیده‌ایم. هم‌اکنون سالانه حدود ۱۳ میلیارد دلار محصول پتروشیمی به صنایع داخلی و بخش کشاورزی عرضه می‌شود.

هرچند نزدیک به ۲ میلیارد دلار از نیاز صنایع کشور همچنان از طریق واردات تأمین می‌شود اما تمرکز اصلی دولت چهاردهم بر تولید همین محصولات وارداتی است؛ زنجیره‌های مربوطه شناسایی شده، سرمایه‌گذاران معرفی شده‌اند و فرآیند تسهیل اجرای طرح‌ها در حال انجام است تا بتوان به تأمین کامل نیاز صنایع داخلی دست یافت. در حوزه ارزآوری نیز عملکرد صنعت پتروشیمی قابل توجه است؛ به‌طوری که حدود ۷۰ درصد محصولات تولیدی صادر می‌شود و با وجود تحریم‌ها و شرایط خاص بین‌المللی، این صنعت سالانه نزدیک به ۱۵ میلیارد دلار ارز برای کشور تأمین می‌کند که در اختیار بانک مرکزی برای پاسخگویی به نیازهای ارزی قرار می‌گیرد.

■ به نظر شما مهم‌ترین تصمیم‌های راهبردی که در مسیر توسعه صنعت پتروشیمی اتخاذ شده و جهت این صنعت را تغییر داده، چه بوده است؟
تصمیم‌های راهبردی صنعت پتروشیمی را باید در مقاطع مختلف بررسی کرد. یکی از مهم‌ترین آنها مربوط به پروژه پتروشیمی بندر امام خمینی (ره) است؛ پروژه‌ای که در زمان خود بزرگ‌ترین طرح پتروشیمی در خاورمیانه و حتی فراتر از منطقه به شمار می‌رفت.

■ نخستین مواجهه شما با صنعت پتروشیمی چگونه بود و چه تصویری از آن در خاطرتان است؟

نخستین مواجهه من با صنعت پتروشیمی به سال ۱۳۷۴ برمی‌گردد، زمانی که دبیرانجمن علمی دانشجویان شیمی دانشگاه شهید باهنر کرمان بودم. آن سال یک بازدید دانشجویی از منطقه ماهشهر ترتیب دادیم. سه روز با اتوبوس از کرمان به شیراز و سپس ماهشهر رفتیم و در آنجا از پتروشیمی بندر امام و پتروشیمی رازی بازدید کردیم. آن تجربه برای من و دوستانم بسیار تأثیرگذار بود و تصویری قدرتمند از اهمیت صنعت پتروشیمی در ذهنم شکل گرفت. بعد از فارغ‌التحصیلی ابتدا در شرکت ملی مس مشغول به کار شدم و با وجود اینکه اتفاقاً جایگاه شغلی مناسبی در زادگاه خودم فراهم بود و پیش‌بینی می‌شد، اما همان تصویری که در ماهشهر دیدم سبب شد در آزمون پتروشیمی شرکت کنم و پس از قبولی، آن موقعیت تازه را پذیرفتم و به صنعت پتروشیمی پیوستم.

■ سخت‌ترین تصمیم مدیریتی که تاکنون گرفته‌اید چه بوده و چه شرایطی آن را رقم زد؟

سخت‌ترین تصمیم مدیریتی من مربوط به اوایل حضورم در این منصب بود، روزی که حکم مدیرعاملی ام صادر شد، درست مصادف با اعلام عملیات وعده صادق ۲ علیه رژیم صهیونیستی بود. در حین برگزاری نشست مدیریت بحران که با سمت قبلی در آن حضور داشتم، حکم بنده صادر شد و در ادامه نشست مجبور بودم در قامت رئیس جلسه با کمک همکاران تصمیم بگیریم که آیا واحدهای پتروشیمی را به دلیل حملات احتمالی رژیم صهیونیستی متوقف کنیم یا ریسک ادامه فعالیت را بپذیریم. تصمیم‌گیری در این شرایط بسیار دشوار بود زیرا باید تعادلی بین حفظ تولید و تأمین نیازهای صنایع داخلی با حفظ امنیت و سلامت کارکنان برقرار می‌کردیم. برآوردی از مدت زمان و گستره درگیری احتمالی وجود نداشت و در عین حال برخی محصولات زنجیره دارویی و بهداشتی ما که صرف تولید اقلامی همچون باند، ماسک و سرم می‌شد، باید در آن شرایط به‌صورت پایدار تأمین می‌شد. به‌طور کلی تجربه فعالیت در شرایط ملتهب و جنگی، سخت و پیچیده اما بسیار ارزشمند و پرافتخار بود زیرا همکاری و همدلی همکاران صنعت پتروشیمی سبب شد بتوانیم با موفقیت از آن دوران گذر کنیم.

■ با توجه به اهداف اولیه‌ای که در بدو شکل‌گیری صنعت پتروشیمی ایران برای آن تعریف شده بود، امروز تا چه اندازه به این اهداف نزدیک شده‌ایم؟
اگر دو هدف کلان صنعت پتروشیمی را تأمین نیاز داخلی و ارزآوری از محل

اگر دو هدف کلان صنعت پتروشیمی را تأمین نیاز داخلی و ارزآوری از محل صادرات در نظر بگیریم، می‌توان گفت در هر دو حوزه به جایگاه مناسبی رسیده‌ایم. هم‌اکنون سالانه حدود ۱۳ میلیارد دلار محصول پتروشیمی به صنایع داخلی و بخش کشاورزی عرضه می‌شود